

KRONIKA**Poletna šola o okoljski zgodovini in zgodovinski ekologiji Dinarskega krasa**

Ljubljana, južna in jugozahodna Slovenija, 25.–30. 9. 2023

V Ljubljani ter na krasu južne in jugozahodne Slovenija je konec septembra 2023 pod okriljem CEE-PUS-a (*Central European Exchange Program for University Studies*), programa mobilnosti študentov in profesorjev v srednji in vzhodni Evropi, potekala mednarodna poletna šola o okoljski zgodovini in zgodovinski ekologiji Dinarskega krasa, namenjena študentom druge in tretje bolonjske stopnje. Šolo so soorganizirali oddelka za zgodovino in geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in ZRC SAZU Geografski inštitut Antona Melika, v sodelovanju s še skoraj dvajset drugimi raziskovalnimi in izobraževalnimi ustanovami ter muzeji in zavarovanimi območji iz Slovenije in Hrvaške.

Prve tri dni je program potekal v Ljubljani ter bil predvsem namenjen pridobivanju teoretskih znanj in obisku ustanov, zadnje tri dni pa je potekalo terensko delo na kraških območjih južne in jugozahodne Slovenije. Prvi dan so na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani potekala predavanja o geomorfologiji Dinarskega krasa (Petra Gostinčar, Geološki zavod Slovenije), zgodovini rastja in spremembah pokrajinske identitete na Krasu (Mitja Kaligarič, Fakulteta za naravoslovje in matematiko Univerze v Mariboru), spremembah podnebnih in pretočnih trendov ter poplavne nevarnosti na slovenskem Dinarskem krasu (Matija Zorn in Mauro Hrvatin, ZRC SAZU Geografski inštitut Antona Melika), kartografski dediščini in zgodovinskih zemljevidih kot viru za okoljsko zgodovino (Primož Gašperič in Matija Zorn, ZRC SAZU Geografski inštitut Antona Melika; slika), spremembah gladine Jadranskega morja na njegovi vzhodni obali (Sanja Faivre, Oddelek za geografijo Naravoslovno-

MATIJA ZORN

Slika: V Zemljepisnem muzeju Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU so se udeleženci poletne šole seznanili s kartografsko dediščino. Po muzeju jih je popeljal vodja muzeja Primož Gašperič.

-matematične fakultete Univerze v Zagrebu) ter sigi kot viru podatkov za peleepodnebnne rekonstrukcije (Sonja Lojen, Institut Jožef Stefan) in paleoekološke spremembe (Nina Lončar, Oddelek za geografijo Univerze v Zadru). Ker je celotno srečanje potekalo pod okriljem Evropskega združenja za okoljsko zgodovino (*European Society for Environmental History*), je bilo predstavljeno tudi delovanje združenja (Žiga Zwitter, Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani).

Drugi dan dopoldne so se na Oddelku za zgodovino nadaljevala predavanja. Prvo predavanje se je posvetilo palinološkim raziskavam in zgodovini rabe tal na severu Dinarskega krasa (Maja Andrič, ZRC SAZU Inštitut za arheologijo), drugo majhnim živalskim kostem, ki pomagajo razkriti velike okoljske spremembe v poznem pleistocenu in holocenu (Borut Toškan, ZRC SAZU Inštitut za arheologijo), in tretje primerjavi skupnih zemljišč v kmečkem gospodarstvu Slovenije, Italije in Švedske (Aleksander Panjek, Oddelek za zgodovino Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem). Popoldne je najprej sledil voden ogled Arhiva Republike Slovenije (Gregor Januš, Arhiv Republike Slovenije) ter spoznavanje arhivskih virov za potrebe okoljske zgodovine (Žiga Zwitter). Za tem so se na Oddelku za zgodovino zvrstila predavanja o izsekavanju gozda in njegovem ponovnem oživljanju na Dinarskem krasu (Hrvoje Petrič, Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Zagrebu), pokrajinskih spremembah in požarni nevarnosti na hrvaškem Dinarskem krasu v 19. in 20. stoletju (Borna Fuerst-Bjeliš, Oddelek za geografijo Naravoslovno-matematične fakultete Univerze v Zagrebu), hidrogeografskih značilnostih slovenskega Dinarskega krasa (Tajan Trobec, Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani) ter vlogi hidroloških podatkov za razumevanje podnebnih sprememb in sprememb vodnega kroga (Mihael Brenčič, Oddelek za geologijo Naravoslovnotehniške fakultete Univerze v Ljubljani).

Tretji dan sta bili kot uvod v delo po skupinah najprej predavanja o nemški paleografiji 19. stoletja (Žiga Zwitter) ter kartiranju voda in rabe tal s pomočjo GIS-ov (Lea Kropivšek, Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani). Sledilo je skupinsko delo z namenom izdelave okoljsko-zgodovinskih zemljevidov Cerkniškega jezera, ki je temeljilo predvsem na katastrskih virih. Dejavnosti so potekale na oddelkih za zgodovino in geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Prvi terenski dan je bil posvečen krasu Dolenjske in Bela krajine, na primer lehnjakovim pregradam na Krki, okoljski problematiki izvira Krupe, delanim vrtačam, steljnikom ter krajinskima parkoma Kolpa in Lahinja. Drugi terenski dan se je začel z obiskom ZRC SAZU Inštituta za raziskovanje krasa ter predavanji o Rakovem Škocjanu in Cerkniškem jezeru. Sledil je ogled Cerkniškega polja oziroma Notranjskega regijskega parka. Tretji terenski dan je bil namenjen planoti Kras ter temam, povezanim s spremembami rabe tal, in človeškim prilagoditvam, povezanim z odsotnostjo površinskih voda. Vse ekskurzije je vodil glavni organizator poletne šole Žiga Zwitter, ob podpori številnih strokovnjakov iz lokalnih ustanov.

Udeleženci poletne šole so z aktivno udeležbo za potrebe študija pridobili 3 kreditne (ECTS) točke.

Matija Zorn

23. zasedanje pogodbenic Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja Portorož, 4.–8. 12. 2023

Slovenija je od 4. do 8. decembra v Portorožu gostila 23. zasedanje pogodbenic Barcelonske konvencije. Ob tej priložnosti je prevzela dveletno predsedovanje konvenciji za obdobje 2024–2025. Slogan predsedovanja *Za zeleni Mediteran: od načrtov k dejanjem* poudarja prehod k izvajanju sprejetih odločitev za doseg trajnostnega razvoja Sredozemlja in za zeleni prehod v praksi. Slovenija si kot pogodbenica prizadeva za uveljavljanje ekosistemskega pristopa pri načrtovanju razvoja s krepitvijo pomena modrih in zelenih koridorjev pri prostorskem načrtovanju ter upravljanju za ohranjanje obalne in morske biotske raznovrstnosti ter ekosistemskih storitev. Glavne naloge slovenskega predsedovanja so povezane z zavarovanimi območji na morju, celostnim upravljanjem obalnega območja in pomorskim prostorskim načrtovanjem, posodobitvami načrtov ukrepov ob izrednih dogodkih ter za povečanje

LINA TODE

Slika: Iz zasedanja.

odpornosti pred podnebnimi spremembami. V okviru dogodka sva Aleš Smrekar in Katarina Polajnar Horvat (oba ZRC SAZU Geografski inštitut Antona Melika) skupaj z organizacijo *Plan Bleu* iz Francije soorganizirala stranski dogodek z naslovom »Spoznavanje potenciala obnove ekosistemov v Sredozemlju za obvladovanje podnebnih sprememb in izgube biotske raznovrstnosti« (slika). Na njem sva predstavila prispevek z naslovom »Upravljanje ohranjanja mokrišč z izkušnjami prostovoljnih pogodb v Sloveniji: Primer Krajinskega parka Sečoveljske soline« ter sodelovala pri razpravi v okviru panela.

Katarina Polajnar Horvat